

BỒI DƯỠNG NĂNG LỰC TOÁN 7
SỐ HỮU TỈ. TẬP Q CÁC SỐ HỮU TỈ, CỘNG TRỪ SỐ HỮU TỈ
Tài liệu lớp học Zoom 7 T5 – CN.1 – 10h00 – 11h30 – 23/26 Nguyễn Hồng

Họ và tên: .....Ngày học: .....

A. Lí thuyết.

1. Số hữu tỉ

+ Số hữu tỉ là số viết được dưới dạng $\frac{p}{q}$ ($p, q \in \mathbb{Z}, q \neq 0$)

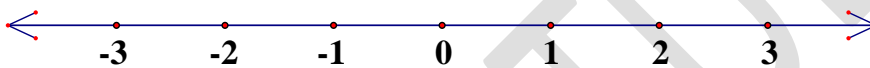
VD: $\frac{5}{6}; \frac{-7}{4}; 2; -5; 0$

+ Tập hợp số hữu tỉ kí hiệu Q: Tập hợp Q có vô số phần tử.

+ Tập hợp các số tự nhiên N: Cũng là các số hữu tỉ; $N \subset Q$ (N là tập hợp con của Q).

2. Biểu diễn số hữu tỉ trên trục số

+ Các số nguyên ta đã biết biểu diễn trên trục số

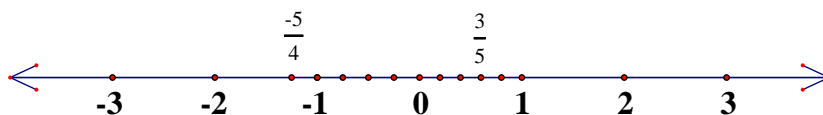

+ Tương tự cách biểu diễn số nguyên ta biểu diễn số hữu tỉ $\frac{p}{q}$ ($p, q \in \mathbb{Z}^+, q \neq 0$) như sau:

“ Chia đoạn có độ dài 1 đơn vị thành q phần bằng nhau, lấy một đoạn làm đơn vị mới thì điểm biểu diễn số hữu tỉ $\frac{p}{q}$ cách gốc 0 p đơn vị mới”.

+ Với số hữu tỉ $\frac{p}{q}$ có tử số và mẫu số trái dấu ta biểu diễn tương tự nhưng chia đoạn 1 đơn vị bên trái gốc 0.

VD: Để biểu diễn số hữu tỉ $\frac{3}{5}$ ta chia đoạn 1 đơn vị thành 5 phần, điểm biểu diễn số $\frac{3}{5}$ như hình vẽ.

3. So sánh số hữu tỉ:

So sánh 2 số hữu tỉ: Đưa về dạng phân số rồi so sánh hai phân số đó.

+ Phân số âm bé hơn 0 bé hơn phân số dương.

+ So sánh hai phân số: Đưa về cùng mẫu dương rồi so sánh tử số, phân số nào có tử số nhỏ hơn thì nhỏ hơn.

VD: Để so sánh $\frac{3}{4}; \frac{4}{5}$, ta đưa về cùng mẫu: $\frac{3}{4} = \frac{15}{20} < \frac{16}{20} = \frac{4}{5}$.

4. Cộng trừ hai số hữu tỉ.

+ Đưa về dạng phân số rồi quy đồng

VD: $\frac{3}{4} + \frac{5}{6} = \frac{9}{12} + \frac{10}{12} = \frac{19}{12}$; $0,5 + \frac{1}{3} = \frac{1}{2} + \frac{1}{3} = \frac{3+2}{6} = \frac{5}{6}$

5. Quy tắc chuyển vế:

Khi chuyển một số hạng từ vế này sang vế kia của một đẳng thức ta phải đổi dấu số hạng đó

$\forall x, y, z \in \mathbb{Q}: x + y = z \Rightarrow x = z - y$.

VD: Tìm x biết $x + \frac{1}{2} = \frac{1}{3} \Rightarrow x = \frac{1}{3} - \frac{1}{2} = \frac{2-3}{2.3} = \frac{-1}{6}$.

B. Bài tập

1. Dạng 1: Điền kí hiệu, biểu diễn số hữu tỉ trên trục số.

Câu 1. Điền kí hiệu vào ô trống,

- a) $-4 \in \mathbb{N}$. $-4 \in \mathbb{Z}$. $-4 \in \mathbb{Q}$
 b) $\frac{-4}{5} \in \mathbb{N}$ $\frac{-4}{5} \in \mathbb{Z}$ $\frac{-4}{5} \in \mathbb{Q}$
 c) $\mathbb{N} \subset \mathbb{Z} \subset \mathbb{Q}$

Câu 2. Biểu diễn các số hữu tỉ sau trên trục số $\frac{1}{3}; \frac{-1}{3}; \frac{5}{4}; \frac{-5}{4}; \frac{13}{5}; -2\frac{3}{5}$

2. Dạng 2: So sánh các số hữu tỉ

Câu 3. Sắp xếp các số hữu tỉ sau theo thứ tự giảm dần: $\frac{-5}{9}; \frac{-5}{7}; \frac{-5}{2}; \frac{-5}{4}; \frac{-5}{8}; \frac{-5}{3}; \frac{-5}{11}$.

Câu 4. Sắp xếp các số sau theo thứ tự tăng dần: $\frac{4}{9}; \frac{-2}{3}; \frac{3}{7}; 0; \frac{-3}{4}$.

3. Dạng 3: Rút gọn biểu thức

Câu 5. Rút gọn

- a) $\frac{1}{12} - \left(-\frac{1}{6} - \frac{1}{4} \right)$ b) $\frac{1}{3} - \frac{3}{4} - \left(-\frac{3}{5} \right) + \frac{1}{64} - \frac{2}{9} - \frac{1}{36} + \frac{1}{15}$

Câu 6. Cho $a = 1; b = 10; c = 100; d = 1000$. Tính:

$$M = (a + b + c - d) + (a + b - c + d) + (a - b + c + d) + (-a + b + c + d).$$

Câu 7. Rút gọn

- a) $P = \frac{1}{99} - \frac{1}{99.98} - \frac{1}{98.97} - \frac{1}{97.96} - \dots - \frac{1}{3.2} - \frac{1}{2.1}$ b) $\frac{1313}{1515} + \frac{-1011}{5055}$

4. Dạng 4: Tìm x

Câu 8. Tìm số nguyên a sao cho

a) $\frac{-3}{4} < \frac{a}{12} < \frac{-5}{9}$.   b) $\frac{-4}{5} < \frac{3}{a} < \frac{2}{3}$.

Câu 9. Tìm x

a) $x + \frac{1}{12} = \frac{-3}{8}$ b) $x - 2 = \frac{-5}{9}$ c) $\frac{2}{15} - x = \frac{-3}{10} + 3x$

Câu 10. Tìm $a \in \mathbb{Z}$ để

a) $x = \frac{a-5}{a}$ ($a \neq 0$) là số nguyên.

b) $x = \frac{3a-1}{a+2}$ là số nguyên.

c) $x = \frac{2a+3}{3a-1}$

5. Dạng 5: Bài toán khác

Câu 11. Cho 31 số hữu tỉ, sao cho bất kì 3 số hữu tỉ nào trong chúng cũng có tổng là một số âm. Tổng của 31 số đó âm hay dương?

Câu 12. Cho tổng $A = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{6} + \frac{1}{8} + \frac{1}{10} + \frac{1}{12}$. Chỉ ra cách loại hai hạng nào trong tổng A để tổng những số hạng còn lại bằng 1?

Câu 13. Tính hiệu giữa tổng của 80 số nguyên dương chẵn đầu tiên và tổng của 80 số nguyên dương lẻ đầu tiên.

BTVN.

Câu 1. Biểu diễn các số hữu tỉ sau trên cùng 1 trục số $\frac{1}{3}; 2; \frac{-2}{3}; 1\frac{1}{2}; \frac{9}{2}; 0$

Câu 2. Sắp theo thứ tự từ bé đến lớn các số sau $\frac{-1}{2}; \frac{1}{2}; -1\frac{1}{2}; \frac{2}{5}; \frac{-2}{3}; \frac{3}{2}; 0$

Câu 3. Tìm x

a) $x - 1\frac{1}{2} = \frac{3}{4} - \frac{x}{2} + \frac{1}{3}$ b) $\frac{3}{5} - x = \frac{1}{2} - (3 - 2x)$

Câu 4. Tìm x nguyên để các phân số sau là số nguyên

a) $\frac{5x+1}{x-1}$ b) $\frac{3x-1}{x-3}$ c) $\frac{3x+2}{4x-1}$

Giáo viên: Trần Ngọc Hà